

Kennisstromen in beeld

**Een visualisatie van de stromen van
kennis voor verduurzaming in de Bollenstreek**

De kenniskaart is een praatplaat die is ontwikkeld door onderzoekers van de Erasmus Universiteit Rotterdam binnen het project 'Samen naar een Circulaire Bollenstreek' onder leiding van Naturalis Biodiversity Center. In dit project werken kennispartijen samen met ondernemers, sector- en netwerkorganisaties, lokale overheden en natuurpartijen om bij te dragen aan een toekomstbestendige, duurzame Bollenstreek en -teelt. Dit project is gefinancierd door ACCEZ: Accelerating Circular Economy Zuid-Holland. ACCEZ versnelt de circulaire economie in de provincie Zuid-Holland op thema's als circulaire gebiedsontwikkeling en circulaire land- en tuinbouw.

Kennisstromen in beeld

Een visualisatie van de stromen van kennis voor verduurzaming in de Bollenstreek

Kennis om te verduurzamen in de Bollenstreek

Gedurende het project 'Samen naar een circulaire Bollenstreek' hebben we diverse gesprekken gevoerd met verschillende partijen in de Bollenstreek. In eerste instantie waren dit verkennende gesprekken, om de streek en de vraagstukken die er spelen en de betrokkenen te leren kennen. Deze gesprekken hadden een brede oriëntatie en we hebben personen gesproken uit verschillende sectoren: overheidspartijen, netwerkorganisaties, bollentelers, sectororganisaties, onderzoeksinstellingen en natuurpartijen.

Tijdens deze ronde van gesprekken kwamen we in aanraking met een groot veld aan belanghebbenden, initiatieven, organisaties en projecten die op verschillende wijzen werken aan verduurzaming in de streek. Ook stuiten we op een enorme hoeveelheid netwerken, platforms en overleg- en organisatiestructuren, formeel en informeel. We constateerden dat er in de Bollenstreek veel over verduurzaming wordt gepraat, praktijkkennis ontwikkeld wordt en er wordt veel onderzoek gedaan. Hierdoor wordt kennis om te verduurzamen ontwikkeld, en die kennis wordt gedeeld tussen diverse partijen.

Op de volgende pagina is de kenniskaart afgebeeld. Digitaal is hij te vinden op de website van Naturalis.

Samen naar een circulaire bollenstreek

Waar bevind jij je in het **kennis**landschap?

In de bollenstreek wordt er veel over verduurzaming gepraat, en er wordt veel onderzoek gedaan. Hierdoor wordt kennis om te verduurzamen ontwikkeld, en die kennis wordt gedeeld tussen diverse partijen.

In deze visualisatie wordt het landschap geschetst van de stromen van kennis tot verduurzaming. Dit is een interpretatie van het landschap, geen exacte weergave.

Proces en methode:

1. kennismakingsgesprekken
  2. semi-gestructureerde interviews
  3. enquête
  4. samenvoeging alle gegevens
- praatplaat/conversation piece

Op basis van de eerste kennismakingsgesprekken constateerden we een enorme gedeelde motivatie bij verschillende partijen om aan verduurzaming te werken. Tegelijkertijd werd ook duidelijk dat het niet vanzelfsprekend is dat partijen op dit vlak gebruik maken of weten van elkaars kennis. Ook verweeten verschillende partijen elkaar herhaaldelijk een gebrek te hebben aan de nodige kennis om te verduurzamen. Zo bestaat er onbegrip bij telers over bepaald beleid of regels die door de overheid opgelegd worden, omdat deze niet met de juiste kennis (van de praktijk) zouden zijn opgesteld. Andersom proefden we bij overheids- en koepelorganisaties ook een inschatting dat

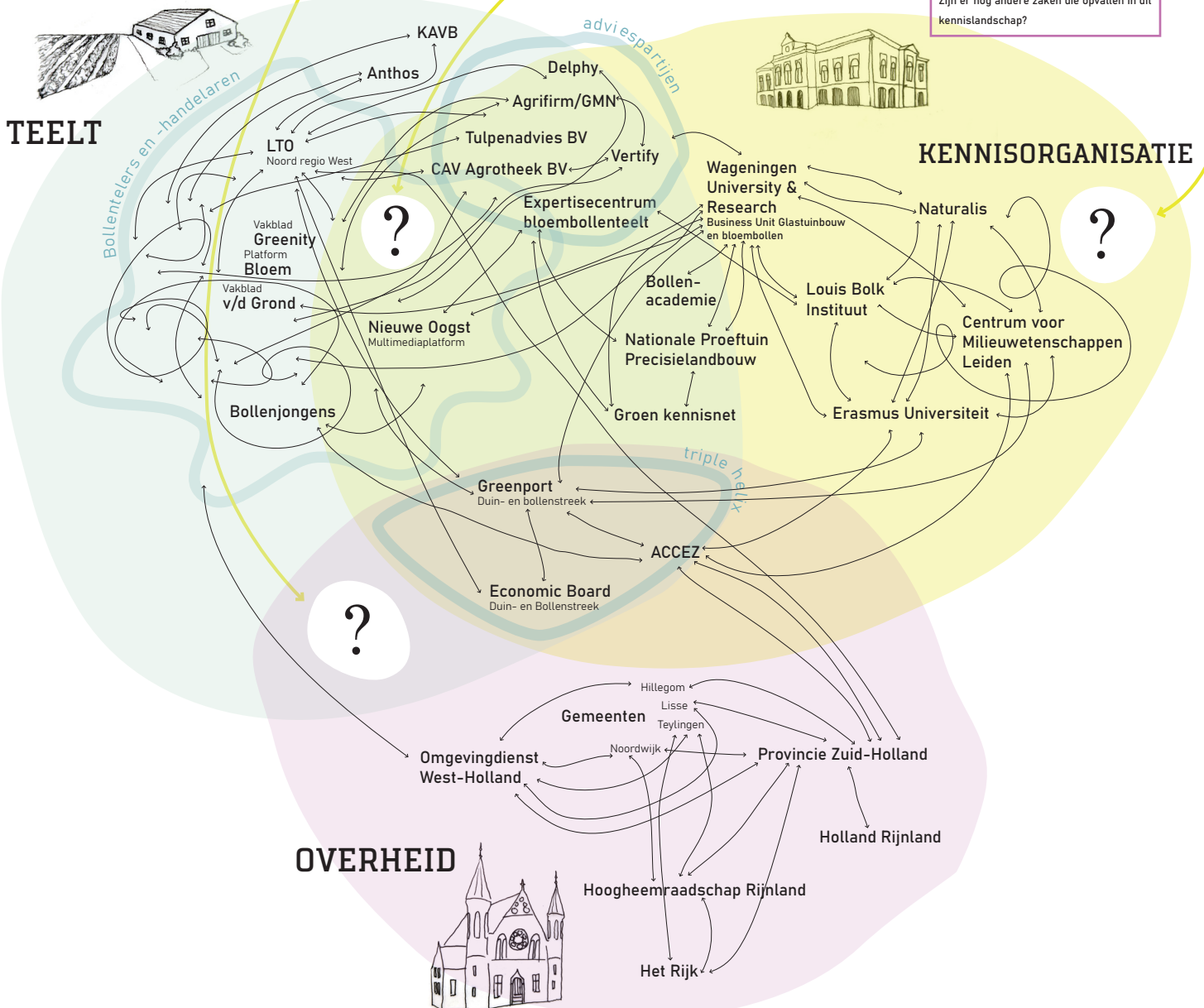
de kennis bij de telers niet altijd voldoende is om de in hun ogen juiste beslissingen te nemen.

In de streek wordt veel onderzoek gedaan door onderzoeksinstellingen. Verschillende telers gaven aan geregeld betrokken te zijn bij onderzoeken, maar de uitkomsten ervan soms nauwelijks terug te zien. Ook tijdens ons eigen onderzoek kwamen we geregeld onderzoeksprojecten tegen waarvan de resultaten moeilijk terug te vinden waren. Dit riep de vraag op wat er met deze kennis gebeurt. Ook stelde dit ons op scherp met betrekking tot ons eigen onderzoek.

Een derde interessant punt dat we zagen is dat veel telers vooral gebruik maken van advies van commerciële partijen.

Waar zit jij?
En wat zijn voor jou de belangrijkste kennisstromen?

Hierboven staan drie constatering.
Herken je ze? Hebben ze invloed op jou?
Is er verandering nodig?

Zijn er nog andere zaken die opvallen in dit kennislandschap?

KENNISKAART 1.0

Contact
Neem voor ideeën, aanvullingen of vragen contact met ons op via:
Wiesje Korf, korf@essb.eur.nl of
Hedi Westerduin, westerduin@essb.eur.nl

Samen naar een circulaire Bollenstreek
Dit project is opgezet om vanuit de vraag van bollentelers, andere ondernemers en brancheorganisaties samen te werken aan een toekomstbestendige Duin- en Bollenstreek, natuurinclusief, leefbaar en economisch aantrekkelijk.

Deze poster gaat in op de vraag: 'Hoe lopen de kennisstromen in de Duin- en Bollenstreek?', een door de onderzoekers zelf geformuleerde deelvraag binnen dit project.

Onderzoek

Naar aanleiding van de gesprekken en bureauonderzoek hebben we een reeks semigestructureerde interviews gehouden met betrokkenen uit de teeltsector, onderzoeksinstellingen en lokale overheid om de kennisstromen rondom verduurzaming beter te begrijpen. Vervolgens hebben we een enquête uitgezet om dit nog verder in kaart te brengen. Op basis van dit onderzoek deden we gaandeweg een aantal constatering:

#1

We constateerden allereerst een grote motivatie bij verschillende partijen om aan verduurzaming te werken. Tegelijkertijd werd ook duidelijk dat het niet vanzelfsprekend is dat partijen op dit vlak gebruik maken of weten van elkaars kennis.

#2

Ook verweten verschillende partijen elkaar herhaaldelijk een gebrek te hebben aan de nodige kennis om te verduurzamen. Zo bestaat er onbegrip bij telers over bepaald beleid of regels die door de overheid opgelegd worden, omdat deze volgens de telers niet met de juiste kennis (van de praktijk) zouden zijn opgesteld. Ook de vertaalslag van beleidsvisies naar de praktijk bleek niet altijd vanzelfsprekend te zijn. Andersom proefden we bij overheids- en koepelorganisaties ook een inschatting dat de kennis bij de telers niet altijd voldoende is om de in hun ogen juiste beslissingen te nemen.

#3

Een andere constatering die we deden op basis van de gesprekken in de streek was dat er veel onderzoek wordt gedaan door onderzoeksinstellingen. Verschillende telers gaven aan geregeld betrokken te zijn bij onderzoeken, maar de uitkomsten ervan soms nauwelijks terug te zien. Ook tijdens ons eigen onderzoek kwamen we geregeld onderzoeksprojecten tegen waarvan de resultaten moeilijk terug te vinden waren. Onderzoeksresultaten waren bijvoorbeeld niet publiek beschikbaar of de veelheid aan databases bemoeilijkte het zoeken. Dit riep de vraag op wat er met deze kennis gebeurt. Deze bevindingen stelden ons ook op scherp met betrekking tot ons eigen onderzoek.

#4

Uit gesprekken met telers kwam tot slot naar voren dat het advies van commerciële adviespartijen en toeleveranciers van producten en diensten een belangrijke rol speelt in kennisverspreiding over verduurzaming en het nemen van verduurzamingsmaatregelen in de teeltsector.

Kenniskaart

Dit onderzoek heeft geleid tot het ontwikkelen van een visualisatie waarin het landschap van kennisstromen in de Bollenstreek wordt geschetst: de kenniskaart. De kaart is samengesteld op basis van alle verzamelde informatie, in eerste instantie als onderzoeksmethode. Door een visualisatie te maken kregen we tijdens het onderzoek meer grip op het veld aan betrokken partijen en de relaties daartussen. Vervolgens hebben we de kaart ook gebruikt als praatplaat (conversation piece) bij het voeren van gesprekken met betrokkenen.

Een praatplaat is een visuele weergave van een onderwerp, verhaal of boodschap die wordt gebruikt als object om een gesprek aan te gaan. De kenniskaart is te zien als een organisch Venndiagram waarbij de bollenteelt, onderzoeksinstellingen en de overheid drie gebieden vormen die overlappen. In het midden

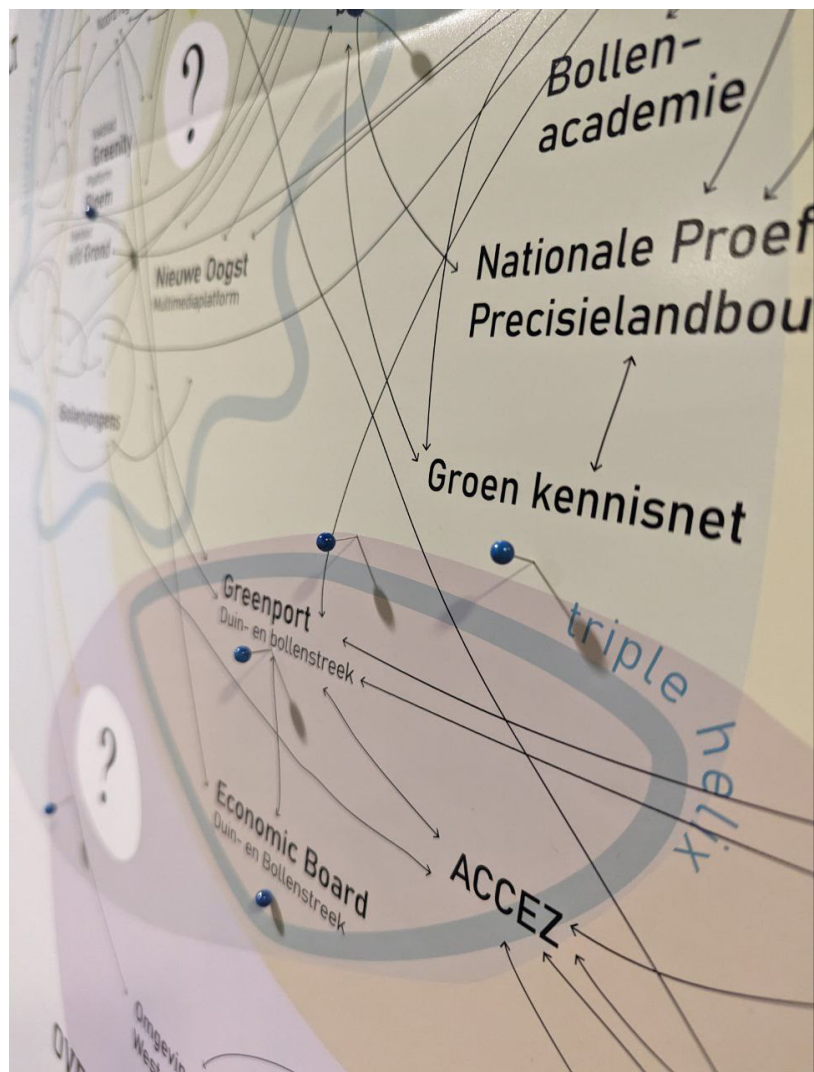
staan triple-helixorganisaties. Het betreft een subjectieve weergave van kennisstromen tussen partijen die kennis genereren en verspreiden op het gebied van verduurzaming met een focus op de Bollenstreek. Omdat het kennislandschap voortdurend in beweging is, is het resultaat een momentopname en een interpretatie, geen exacte weergave. Door de kaart te gebruiken als praatplaat wordt de mogelijkheid gecreëerd voor interactie, discussie en reflectie.

Ervaringen

De kaart is in conceptversie met verschillende betrokkenen besproken. Het prototype van de kenniskaart is ook gepresenteerd en besproken tijdens het Greenport Live event op 1 juni 2023 met verschillende aanwezigen. We zijn ingegaan op de vragen hoe betrokkenen hun plek in het kennislandschap zien en wat voor hen de belangrijkste kennisstromen zijn. Ook hebben we het gesprek gevoerd over de wijze waarop kennis tussen verschillende partijen in het landschap verspreid en hebben betrokkenen gereflecteerd op waar zij verandering in zouden willen brengen.

De omvang van het landschap en de netwerken daarbinnen leidde allereerst tot reacties. De aanwezigen konden zich over het algemeen vinden in de positie van hun organisatie of bedrijf op de kaart, al bleek dat zij zich als individu graag wat meer naar een samenwerkende (overlappende) positie plaatsten. Vooral daar waar weinig kennisuitwisseling leek te zijn met anderen werd onderwerp van gesprek: dat werd beaamd, evenals de noodzaak tot verandering. Hier bleek de kaart een onderbouwing te zijn voor constateringen die betrokkenen zelf al deden. Ook de eerdergenoemde constateringen met betrekking tot de uitwisseling tussen beleidsmakers en de sector, de verspreiding van onderzoeksresultaten en de rol van commerciële adviespartijen en toeleveranciers werden ook in dit gezelschap onderwerp van discussie. Duidelijk werd dat hier kansrijke aanknopingspunten liggen om op te pakken binnen de betreffende organisaties en netwerken, zoals het verbeteren van de toegankelijkheid van en communicatie over hun kennis.

Aanwezigen gaven aan de kenniskaart een waardevolle gedachteoefening te vinden die aanzet tot reflectie en discussie. Hier blijft de kaart geschikt voor, al heeft de visualisatie wel zijn beperkingen: het is en blijft een subjectieve kaart. Daarnaast leidden de beperkingen van een tweedimensionale weergave tot pragmatische keuzes die de werkelijkheid geen recht doen: op een aantal plekken zouden verschillende organisa-

De kenniskaart in gebruik tijdens een Greenport-Live event op 1 juni 2023

ties op dezelfde plek op de kaart moeten worden gepositioneerd, alleen omwille van de leesbaarheid was dit niet mogelijk. De kenniskaart kan als praatplaat (conversation piece) een verhelderende en versnellende rol spelen in de discussie rond kennis in de bollenstreek- en teelt, zolang de beperkingen van de kaart voor alle deelnemers aan de discussie helder zijn.

Meer informatie?

Neem contact op met de onderzoekers:

Wiesje Korf korf@essb.eur.nl

Hedi Westerduin westerduin@essb.eur.nl

Rotterdam, juli 2023

